

Anmälan mot Överförmyndaren i Ockelbo kommun m.fl. angående handläggningen av ett ärende om god man m.m.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 25 februari 2009, klagade AA på Överförmyndaren i Ockelbo kommun. Hon anförde bl.a. att hon inte fått någon ny god man efter det att hennes tidigare gode man BB "sagt upp sig".

AA riktade även klagomål mot den gode mannen.

Utredning

Överförmyndarens akt i ärendet inhämtades och granskades. Därefter anmodades överförmyndaren att yttra sig över det som anfördes i anmälan. I sitt remissvar anförde överförmyndaren CC bl.a. följande.

Den 25 april 2007 anordnade Gävle tingsrätt godmanskaper för AA (i fortsättningen huvudmannen HM). I anmälan anges att godmanskaper varit "ungefär (1) ett år" det handlar snarare om ett år och tio månader vid tidpunkten för JO-anmälan. Innan godmanskaper kom till stånd hade HM på egen begäran beviljats förmedling av ekonomiska medel genom socialtjänstens försorg sedan den 13 februari 2006. Dessförinnan hade ekonomiskt bistånd beviljats mer eller mindre regelbundet sedan 2005. Den insatsen från socialtjänstens sida var ofta konfliktfylld ---. Konflikterna blev en påfrestande faktor och godmanskaper blev en ny lösning som skulle ställa allt till rätta, trodde man.

I ansökan den 18 april 2007 om god man till tingsrätten föreslogs BB som ställföreträdare. En person som informerats om de förhållanden som varit rådande under tiden socialtjänsten ansvarat för förmedling av ekonomiska medel. ---

Det framgår av den lånade akten --- att det ganska snart uppstod nya problem i samarbetet mellan god man och HM bl.a. genom att HM agerat utanför gode-mannens vetande som fick till följd att ekonomin ytterligare försämrades.

Agerande från Överförmyndaren (Öfm)

I sin skrivelse till JO klagar HM, så som det måste förstås, på att Öfm inte har agerat för att hjälpa HM. I en skrivelse den 20 februari 2008 till Öfm begär godemannen (Gm) att få bli entledigad på grund av problem med att sköta uppdraget. Problemen bestod i huvudsak av att HM agerade utanför GM:s vetskap och kontakten var bristfällig dem emellan. Öfm försökte att finna en ny ställföreträdare men p.g.a. de

kända svårigheterna med HM fanns ingen ny som var villig eller som hade förutsättningar att åta sig uppdraget. Det fördes samtal med HM om svårigheterna att hitta någon ny ställföreträdare, dessutom gavs löften från HM om att inte företa handlingar som äventyrade ekonomin ytterligare utan att informera GM först. Det visade sig senare att sådana löften var bara ord och den faktiska verkligheten visade att HM hade successivt tagit ut ca 18 000 kr för egen konsumtion utöver de 550 kr/vecka som man kommit överens om. Pengar som var avsedda för amortering av skulder och betalning av räkningar.

Frågan om förvaltare aktualiserades och på ett möte gav HM sitt medgivande till att ansöka om förvaltare. Det poängterades vid detta möte att förvaltare inte är en åtgärd för all framtid utan att det sker en prövning varje år om dess fortsättning. Vi var överens om att det var en åtgärd som syftade till att räta upp den havererade ekonomin.

Den 2 oktober 2008 mottog Gävle tingsrätt en ansökan om förvaltare. Tingsrätten meddelade den 7 oktober 2008 ett interimistiskt beslut att BB förordnas som förvaltare med uppgift att förvalta egendom. Som skäl anför man att HM är ur stånd att vårda sin egendom.

Förvaltareärendets avgörande meddelas den 28 november 2008 av rätten, som fastställde att godmanskap skall gälla och anses vara fullt tillräcklig åtgärd. ---

Öfm överklagar beslutet till hovrätten den 17 december 2008 --- och framför kritik över att rätten ensidigt har beaktat HM:s och rättegångsbiträdet DD:s synpunkter. Rätten har inte beaktat vare sig Öfm:s eller GM:s synpunkter där det klart sägs att det finns inga förutsättningar för ett godmanskap under rådande omständigheter. Dessutom kan rättsens beslut förstås utifrån de dokumenterade samarbets-svårigheter mellan HM och GM som varit rådande. Det är Öfm som skall handlägga ett byte av ställföreträdare och det kan göras först när beslutet har kommit från hovrätten där graden av ställföreträdarskap är fastställt.

Under tiden överklagarärendet ligger och väntar på prövningstillstånd hos hovrätten inkommer GM med en jämningsansökan till tingsrätten där godmanskapet önskas upphöra helt. Öfm tillstyrker i ett yttrande --- att jämning sker enligt ansökan. Eftersom vid detta datum inget prövningstillstånd ännu hade meddelats Öfm från hovrätten och jämningsansökan om upphörande förutsattes vinna laga kraft, återkallades överklagandeärendet hos hovrätten. I efterhand har Öfm insett att detta var en felaktig handläggning från Öfm:s sida, då rätten senare fastslog att godmanskapet skall gälla allt fortfarande. GM entledigas på felaktig grund av Öfm. ---

När rättsens beslut den 27 februari 2009 fastslog att godmanskapet ej skall upphöra, tog Öfm kontakt med tingsnotarien EE för att diskutera det uppkomna läget. Notarien meddelade då att man från rättsens sida kontaktat fostermodern --- för att höra om hon kan åta sig uppdraget att vara god man till AA. Hon hade gett ett jakande svar. Öfm kontaktade då HM vid två tillfällen för att få ett skriftligt medgivande på om det var ok att fostermodern blev god man. HM avböjde då genom ett mail där följande text citeras: "Nej tack, jag har pratat med tingsrätten, detta löser sig på annat sätt, så någon ny god man behöver jag inte." ---

Öfm kan konstatera att HM själv har skickat in en jämningsansökan till tingsrätten där hon önskar att godmanskapet skall upphöra helt. Detta görs i ett skede då hon blir ombedd att yttra sig om att få sin fostermor --- som ny god man. Detta förefaller märkligt för Öfm som inte är invigd i tankegångarna hos HM. Efter ett antal skrivelser och ärenden till Öfm, tingsrätten och ett till JO har i huvudsak den röda tråden i budskapet varit missnöje med nuvarande god man och kravet på att få en ny ställföreträdare förordnad. När det bytet stod för dörren väljer HM att ansöka om att uppdraget skall upphöra helt. Tingsrätten fattade den 8 april 2009 beslut om att godmanskapet för AA skall upphöra.

AA yttrade sig över remissvaret.

Bedömning

Frågor som rör anordnandet och upphävandet av godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken ska prövas av rätten (11 kap. 19 § föräldrabalken). Överförmyndaren har enligt samma bestämmelse att under vissa förutsättningar entlediga en god man. Om godmanskapet ska bestå får en överförmyndare emellertid inte entlediga en god man utan att samtidigt förordna en ny god man.

Av utredningen i ärendet framgår följande. Gävle tingsrätt beslutade den 25 april 2007 att anordna godmanskap enligt 11 kap. 4 § föräldrabalken för AA. Den 28 november 2008 beslutade tingsrätten att godmanskapet alltjämt skulle bestå. Ärendet överklagades till Hovrätten för Nedre Norrland, som efter att överklagandet återkallats, avskrev ärendet från vidare handläggning. Därmed stod tingsrättens beslut om att godmanskapet skulle bestå fast.

Den 2 februari 2009 beslutade överförmyndaren att entlediga BB från uppdraget som god man för AA, utan att samtidigt förordna en ny god man för henne. I och med att överförmyndaren entledigade den gode mannen utan att förordna en ny agerade överförmyndaren i strid med 11 kap. 19 § föräldrabalken. Överförmyndaren förtjänar kritik för sitt agerande. I sammanhanget vill jag erinra om att en god man som ansökt om att bli entledigad från sitt uppdrag enligt nyss nämnda bestämmelse är skyldig att kvarstå till dess en ny god man eller förvaltare har utsetts om godmanskapet ska bestå.

Gode män står inte under JO:s tillsyn. Det som anförts om den gode mannen föranleder därför inte någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.